

Den lovgivningsmæssige ramme

Den lovgivningsmæssige ramme for arbejdet med den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og Børne- og socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag fra ministeriets publikation.

Svendborg Kommunes dagtilbud

Børne-, Unge- og Uddannelsesudvalget og Kommunalbestyrelsen har i 2024 vedtaget en ny børne- og ungepolitik. Politikken indeholder et fælles børne- og ungesyn og et værdisæt, som er retningsgivende for de voksne omkring børn og unge: Anerkendelse, indflydelse, positive forventninger og nysgerrighed.

På dagtilbudsområdet er "Vision, Mission og Fælles Pædagogisk grundlag" med til at omsætte den nye børne- og ungepolitik, og indeholder den fælles klangbund:

"Her kan børn skabe sig" skaber stof til eftertanke og lægger op til dialog.

"En barndom i bevægelse" er et centralt begreb i visionen, og rummer flere betydninger. For det første at barndommen ses som en enestående tid i ethvert menneskes liv og at barndommen har en særlig værdi i sig selv. For det andet at bevægelse både forstås fysisk, følelsesmæssigt og sanseligt.

På dagtilbudsområdet arbejdes med "Fælles faglig retning" for at styrke arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer med deltagelsesmuligheder for alle børn.

Dagtilbuddet Sundbyøster Kobberbækken

Hvad kendetegner Kobberbækken.

Kobberbækken er et integreret børnehus, der ligger i et naturskønt område op til skov og bæk. Vi har et hus med 2-3 vuggestue stuer og et hus med 3 børnehavestuer. Vi arbejder bevidst med at styrke overgangen fra vuggestue til børnehave, så det for børnene føles som en blid og velkendt overgang. Vi vægter udeliv og børns læring igennem kroppen, aktiviteter, nære relationer og i lege fællesskaber. Vi tilrettelægger vores pædagogiske arbejde efter børnegruppens behov, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. Vi støtter børnenes tro på egne evner, ved at inddrage dem i hverdagssituationer og stille krav, inden for nærmeste udviklings zone. Vi støtter børnene i at forstå egne følelser, behov og tanker om sig selv og andre. Vores pædagogiske læreplan vil give dig et indblik i, hvordan vi møder børnene og hvordan vi sammen med forældre, skaber de bedst mulige læringsmiljøer til gavn for alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

"Se sneglen, den kommer ud, hvad tror I den vil fortælle?"

Kobberbækkens værdier:

Med udgangspunkt i lovgrundlaget, den styrkede pædagogiske læreplan og Svendborg Kommunes vision, mission og fælles faglige retning samt børne og unge politikken, arbejder vi med et anerkendende, systemisk grundsyn, baseret på udviklingspsykologi indenfor småbørnsforskning. Vi arbejder ud fra en neuroaffektive tilgang som kort fortalt er en udviklingspsykologisk teori, der giver et sammenhængende billede af hvordan vi som mennesker udvikler os socialt, følelsesmæssigt og personlighedsmæssigt.

Barnet er født kompetent og med kompetencer til at indgå i sociale relationer. Måden barnet mødes på i de nære relationer, specielt i småbørnsalderen, definerer barnets udviklingsmiljø og dermed hvordan kompetencerne videreudvikles. Vi bliver til den vi er, ved at spejle os selv i andre. Derfor er måden vi mødes på dagen igennem, livet igennem, fundamentalt. Det er vigtigt at "spejlet" (de voksne) viser positivt tilbage og respondere på barnet. Vi har i Kobberbækken fokus på samspil og relationer.

For at udvikle personalets relationskompetencer og dermed børnenes trivsel, udvikling og læringsmiljø, har vi viden om Susan Harts neuroaffektive udviklingspsykologi og pædagogik. En del af personalegruppen er uddannet i neuroaffektiv analyse. En pædagog i vuggestuen har været på uddannelse i "Barnets Første 1000 Dage", og den viden bringes ud til alle medarbejdere i hele huset.

Omsorgsfuld tilgang handler om at vi gennem vores dialoger og refleksioner er bevidste om den professionelle omsorg, som vi yder både overfor forældre, børn og kollegaer. Vi ved at barnets tilknytningen til forældrene danner den vigtigste ramme om barnets udvikling. Samtidig er vi bevidste om vores betydning for barnet og børnegruppen. Vi arbejder med Tryghedscirklen som udgangspunkt for omsorg og tilknytning i daginstitutioner. Vi har dialoger og faglige refleksioner om, hvordan vi voksne i daginstitutionerne kan øge vores bevidsthed om børns behov og skabe tryghed, møde barnet, regulere barns følelser og hjælpe til i leg og venskab.

Anerkendende tilgang handler om, at vi har fokus på det, der virker og som vi gerne vil have mere af. At vi handler ud fra en holdning om, at alle gør det bedste de kan (både børn, forældre og medarbejdere), i den givne situation og at vi tager udgangspunkt i ressourcer og potentialer. Det gør vi ved at være i dialog med hinanden, og ved som barn at blive positivt guidet. I praksis betyder det, at vi sætter ord på det børnene, gør og ved behov oversætter vi deres intentioner, undgår skældud og arbejder med at fortælle og vise børnene en for omsorgsfuld tilgang til hinanden.

Systemisk tilgang betyder, at vi alle er en del af forskellige systemer, som forandrer sig alt afhængig af, hvem der er sammen. Det betyder, at vi ser barnet i sammenhæng med de relationer, der er omkring barnet. I praksis betyder det, at vi arbejder tæt sammen med alle forældre, et barn kan i en periode være i udsat position. Sammen kan vi have en dialog om, hvilke muligheder der er for at ændre i barnets system f.eks., ved at de voksne omkring barnet gør noget anderledes end de plejer, så får barnet mulighed for at udvikle sig, og barnet får andre handlemuligheder.

Nysgerrig tilgang i alle relationer. Gennem dialoger og refleksioner, tilstræber vi flere perspektiver og koordinerer forståelser med en fælles intention om at berige hinanden til gavn for børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse. Forældre er en ressource og kender barnet bedst.

*"Sikke flotte farver du har valgt, jeg kan se du har brugt lang tid på din tegning".
"Ja det er rødhætte, hun plukker blomster".*

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

De fem elementer fra det pædagogiske grundlag:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn:

Vi tror på, at børnene altid gør det bedste de kan, at de har gode intentioner, og at de gennem øvebaner lærer nyt om sig selv, andre og livet.

Vi strukturerer hverdag, så børnene oplever, at der er plads, tid og ro til at være barn, og hvor nære og tillidsskabende voksne giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at være modig, nysgerrig og åben for at lære og udvikle sig.

Dannelse og børneperspektiv:

Dannelse forstås som en individuel meningsfuld læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed. Gennem et børneperspektiv bestræber vi os på at forstå, hvad der ligger bag barnets handlinger.

Vi arbejder med praksisfortællinger, og er opmærksomme på, hvis et barn ikke er inkluderet. Gennem refleksioner får vi øje på, hvad vi kan gøre for at skabe deltagelse muligheder for alle børn.

Leg, læring og børnefællesskaber:

Legegrupper:

Leg er helt centralt i børns liv og deres måde at være i verdenen på. Børne er ofte i flow i legen, det er her de oplever stærke børnefællesskaber og fantasien får frit spil. Det er igennem legen, at børn udvikler sig og lære nyt om sig selv, og om at andre kan føle noget andet end dem selv. Igennem legen udforskes sammenhænge, verdenen og børnenes kompetencer udvikles. Leg er en central del af vores faglighed.

Vi arbejder bevidst med sammensætningen af børn i legegrupper, med plads og tid til leg i både børnehaven og vuggestuen. Dette med udgangspunkt i samspil og relationer. Vi kan se det har

stor betydning for børnenes legekompetencer og relationer til hinanden. Samtidig giver inddelingen af børn i mindre grupper, muligheden for at de voksne kan justere sig alt efter børnegruppen, og åbne op for deltagelsesmuligheder for alle børn.

Fem centrale former for leg:

” (Leg kan antage mange forskellige former, og formerne har i det daglige mange benævnelser fx sanselæg, fantasilæg og vild leg. Børns leg i dagpleje, vuggestue og børnehave kan overordnet set inddeles i fem former.

I praksis blander børnene ofte flere legeformer. Børn kan være i alle legestemninger i alle legeformer, selvom nogle legeformer i højere grad kalder på visse stemninger.

Leg som kommunikationsform er den tidligste form for leg. Den knytter sig til omsorg og opbygning af relationer mellem børn og omsorgspersoner og er særligt fremtrædende i spædbarnsalderen. Det kan f.eks. være titte-bøh-leg på puslebordet i vuggestuen. Kommunikation er også senere en afgørende faktor i leg, f.eks. i ninjakamp, hvor børnene med overdrevne bevægelser og ansigtsudtryk signalerer, at der er tale om leg og netop ikke virkelig kamp.

Genstandsrettet leg leger børn særligt i vuggestue. De undersøger alle genstande og har yndlingsting og yndlingslegetøj, men er også optaget af andres handlinger, som de forsøger at imitere og gentage i deres lege

Konstruktionsleg er forlængelsen af den genstandsrettede leg. Børnene finder glæde ved at bygge, sætte ting sammen og færdiggøre et produkt, fx når de stabler klodstårne, bygger med magneter eller laver sandslotte. Det sker ofte i en hengiven stemning. Men legestemningen kan hurtigt skifte til euforisk, hvor det handler om at smadre konstruktionen igen.

Børnene udforsker og eksperimenterer med forskellige måder at bruge kroppen på, forskellige materialer og forskellige aktiviteter.

Den fysiske bevægelsesleg foregår både i alle aldersgrupper og i børns alene leg, når de imiterer hinanden og i rolleleg. Bevægelseslegen er ofte højlydt, og børnene kan gennem legen opildne hinanden til en højspændt og euforisk legestemning, fx løbeleg i dagplejen eller dåseskjul i børnehaven. Bevægelseslege rummer også risikofyldt leg. Her opsøger og udfordrer børn deres egne.

Forestillingsleg også kaldet rolleleg er en fællesbetegnelse for de forskellige former for fantasileg, som børn begynder at lege i begyndelsen af børnehavealderen og godt op i skolealderen. Børn begynder at lade som om ved at efterligne noget, som de fx ser voksne gøre, blandt andet at lave mad, kører bil eller tale i telefon. Det sker ofte først ved, at barnet leger alene. Særligt i børnehaven og indskolingen leger børn dét, der kan betegnes som social fantasileg, hvor de fx spiller roller, når de leger med LEGO eller bygger en hule. De bruger deres udviklede sprog til at forbinde erfaringer og idéer og skabe et fantasiunivers”.

Kilde: Winther-Lindqvist, 2020; Svinth & Winter-Lindqvist, 2019; Sommer, 2020. Fra EVA, Kort om leg s. 8.

Pædagogisk læringsmiljø

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vuggestuen:

- Alle børn har gennem nære relationer en tryk base og tilknytning til børn og voksne på stuen.
- Læringsmiljøet er målrettet børnegruppen. Vi går foran med opmuntring, ved siden af, hvor vi kan understøtte og inspirere, samt bagved, hvor vi følger og griber børnenes initiativer og det barnet/børnegruppen bliver optaget af.
- Alle voksne arbejder bevidst ud fra børnenes behov, ved at møde barnet der, hvor det er.

Børnehaven:

- Vi anskuer hele dagen som et pædagogisk læringsmiljø, der er målrettet børnegruppen, gennem rutinesituationer, planlagte aktiviteter, spontane aktiver og konfliktløsning, hvor vi er bevidste om betydningen af vores relation, samspil og dialog med børnene.
- Vi går foran med en guidende tilgang til børnene, vi går ved siden af barnet blandt andet gennem deltagelse og facilitering af lege, og bagved barnet, hvor vi følger børnenes spor.
- Børnenes ideer inddrages i hverdagen, så de oplever medbestemmelse.

Samarbejde med forældre om børns læring

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Når et barn starter i Kobberbækken holder vi en opstarts samtale, Det er vigtigt med en god modtagelse, så både børn og forældre føler sig velkommen. Forældrene kender barnet bedst, og kan dele viden om barnet. Her forventningsafstemmer vi, og sammen ligger vi en plan for barnets opstart.

Efter 3 måneder tilbydes forældrene en 3 måneder samtale. Både forældre og medarbejder kan altid bede om en samtale.

Vi vægter den daglige dialog højt. Vi vil gerne hører om hvordan barnet har det hjemme og f.eks. hvordan det lille barn har sovet.

Vi inviterer forældrene til en vækstsamtale, hvis vi vurderer at der er behov, og hvis barnet er i øget opmærksomhed i forbindelse med FOKUS, der er vores trivsel vurdering.

I samarbejde med forældrene kan vi altid inddrage PPR som er Pædagogisk Psykologisk Rådgivning. PPR er en tværfaglig rådgivningsinstans, som rådgiver dagtilbud, skoler og forældre om børn og unge mellem 0 og 18 år. PPR's primære opgave er at give almen og specialpædagogisk rådgivning, vejledning, undersøgelse og vurdering – samt give forslag til videre foranstaltning.

I Kobberbækken har vi et tæt sparringfællesskab med PPR. Hver anden måned er PPR i Kobberbækken. De giver medarbejderne og forældre sparring efter aftale. Det kan handle om hvordan vi bedst muligt skaber et læringsmiljø omkring en børnegruppe, der har brug for at vi understøtter f.eks. deres motorisk, sproglig eller følelsesmæssige udvikling.

Vuggestuen:

- Gennem rammerne for en god opstart for både barn og forældre understøtter vi et trygt samarbejde, med åben kommunikation om både det, der går godt, og det der kan være udfordrende.

- Vi mestrer at være fagligt professionelle og viser respekt for den enkelte families måde at leve på, med fokus på barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

- Hverdags dialogen mellem medarbejderne og forældrene prioriteres højt. Disse vigtige dialoger skaber fundamentet for vores samarbejde, den gode dialog, barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Børnehaven:

- Forældre er vigtige samarbejdspartnere og deres input om barnet er betydningsfuldt. Gennem den daglige forældredialog, skaber vi mulighed for at fortælle om barnets personlige og sociale hverdagsliv og læring, både hjemme og i børnehaven.
- Med vægt på at understøtte alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, etableres forskellige former for møder, der samtidig understøtter et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde til gavn for barnet.
- Vi dokumenterer vores arbejde, og gør det synligt for forældrene, ved at skrive og ligge billeder på Aula, samt tavlerne i institutionen.

Børn i udsatte positioner

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Svendborg Kommunes kommunale og selvejende dagtilbud er FOKUS betegnelsen for trivselsvurderinger af alle børn, som foretages af de pædagogiske medarbejdere.

*Når alle børn systematisk bliver trivselsvurderet, får vi øje på, hvis et barn er i begyndende mistri-
vsel. Dette giver os mulighed for tidligere at give børn den nødvendige og mest hensigtsmæssige
indsats i et tæt samarbejde med forældrene.*

Kernen i vores arbejde med børn i udsatte positioner:

- *Vi sætter tidligt ind, når der er ubalance i trivslen og arbejder i zonen for nærmeste udvik-
ling*
- *Forældre er barnets vigtigste ressource, som vi aktivt samarbejder med*
- *Når det er nødvendigt for barnets trivsel og læring udvider vi samarbejdet med tale/høre
konsulent, sundhedsplejerske, psykolog og socialrådgiver.*
- *Vi justerer det pædagogiske læringsmiljø efter det enkelte barn og den konkrete børne-
gruppe*
- *Vi arbejder ofte i mindre børnegrupper for at skabe trygge, pædagogiske og mangfoldige
læringsmiljøer*

I Sundbyøster Kopperbækken

- I Kopperbækken har vi et tæt sparringfællesskab med PPR. Hver anden måned er PPR i Kopperbækken. De giver medarbejderne og forældre sparring efter aftale. Det kan handle om hvordan vi bedst muligt skaber et læringsmiljø omkring en børnegruppe, der har brug for at vi understøtter f.eks. deres motorisk, sproglig eller følelsesmæssige udvikling.
- PPR kommer fast i Kopperbækken hver anden måned til sparring omkring læringsmiljøet. I samarbejde med forældrene, kan der være sparring omkring et enkelt barn.
- Vi justerer det pædagogiske læringsmiljø efter det enkelte barn og den konkrete børne-
gruppe
- Vi arbejder dagligt i mindre børnegrupper for at skabe trygge, pædagogiske og mangfol-
dige læringsmiljøer

Sammenhæng til børnehaveklassen

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Svendborg Kommune begynder de kommende skolebørn i forårssfo 1. april. Børnehaven og skolen arbejder tæt sammen om at børnene får en god overgang til forårsSFO og efterfølgende bro til skolen. ForårsSFO arbejder videre med temaerne i den styrkede pædagogiske læreplan.

Vuggestuen:

- Allerede i vuggestuen øver vi at vente på tur, at være selvhjulpne og være en del af et fællesskab. Det gør vi både gennem hverdagens rutiner, i overgange, og i mindre grupper med voksenstyrede planlagte aktiviteter.
- I vuggestuen og børnehaven arbejder vi bevidst med overgangen fra vuggestue til børnehave. Gennem besøg i børnehaven og en hjælpeven fra børnehaven, får barnet erfaringer med en god overgang til børnehaven.
- Ved at sætte ord på og vise børnene, hvilken betydning deres handlinger kan have for deres kammerat, øver vi empati og konfliktløsning på det følelsesmæssige niveau barnet er på.

Børnehaven:

- Vi tilrettelægger læringsmiljøer, der omhandler fællesskab, mod, respekt og tolerance f.eks. fri for mobberi.
- Vi planlægger og griber de store børns spirende nysgerrighed for ord og tal f.eks. bruger vi konceptet legeøen for børnehavebørn, og leger købmandsbutik eller trafik lege.
- Vi har læringsmiljøer med fokus på samarbejde og koncentration, der understøtter børnenes selvværd f.eks., ved at turde fortælle eller vise noget i samlinger og være lyttende når andre fortæller.

Fra september til slut marts er alle vores kommende skolebørn i storgruppe. Vi har fokus på at støtte op omkring børnenes relationer, personlig udvikling samt deres sociale udvikling.

Derudover har vi fokus på at stimulere børnenes naturlige nysgerrighed og tilgang til, at lege med ord, samt skriftsprog og tal.

Samtidig har vi fokus på at styrke overgangen mellem dagtilbud og skole. Her arbejder vi med fri for mobberi og Lægeøen.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Både vuggestuen og børnehaven sætter stor pris på, at vi er en biblioteks børnehave

Formålet med at være biblioteks børnehave er:

- At skærpe opmærksomheden på børnelitteratur, sprogstimulering og læselyst for derved at understøtte børnenes sproglige udvikling og tidlige literacy både i institutionen og i hjemmet.
- At give de børnefamilier der normalt ikke kommer på biblioteket nem adgang til at låne bøger, så de i familien kan læse sammen i hverdagen.
- Bogdepotet placeres /indrettes i form af et læsevenligt miljø der er tilpasset den enkelte institution.
- I Kobberbækken har vi to ambassadører, som er kontaktpersoner i institutionen. Ambassadørerne tager ansvar for biblioteksdepotet i form af oprydning, tilgængelighed/synlighed og formidling til forældre og kollegaer. De er en del af sprogværket i dagtilbuddet.

I børnehaven har vi også en frivillig, der kommer en gang om ugen. Hun er tidligere børnehaveklasseleder. Her leger og øver en meget lille gruppe børn sproglig opmærksomhed gennem sjove og nye oplevelser med historie fortælling.

Vuggestuen:

- Vi bruger de muligheder, der er i vores lokalsamfund, det kan være et besøg på biblioteket, en teater- eller biografstur, samt en tur i Kolonihaven, skoven eller en tur til bakkerne.
- Vores nærmiljø byder på mange alsidige ture, med store bakker, skov og bæk. Her erfarer børnene årets gang med alle deres sanser.
- På legepladsen er der et sansemiljø med krydderurter, forskellige bær og frugter.
- Vi besøger gerne

Børnehaven:

- Vi tager i skoven, på havnen, i teateret, i biografen, på biblioteket og på Naturama for at give børnene mulighed for at møde nye og andre kunstneriske udtryk.
- Vi samarbejder med musikskolen i Svendborg, en medarbejder fra hver stue deltager i musik kursus, og der er fokus på, at vi har musikke muligheder.
- Vi bruger og griber forskellige muligheder, der passer til de temaer, som vi har i børnehaven. Det kan F.eks. være at vi melder os til, naturens uge gennem Naturfredningsforeningen, at vi får besøg af vand og affald og hører om affaldssortering og Viktor vanddråbe. Eller at vi har en cykeluge gennem rådet for størret trafikikkerhed.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vuggestuen:

- Vi indretter det pædagogiske miljø, så legetøj og billeder er i børnehøjde
- Vi har børnenes kunst på væggene.
- Vi har øje for at det fysiske, psykiske og æstetiske miljø både skaber ro, tryghed og fordybelse, samtidig med det inspirerer til leg, mod og læring.
- Vi positionerer os, ude som inde, så børnene har tilgængelige nærværende voksne

Børnehaven:

- Vi bruger alle arealer inde og ude til, at indrette større og mindre læringsrum, der tilgodeser forskellige lege, og indbyder til både voksen -og børneinitierede lege.
- Mindre legemiljøer understøtter nærvær og tid til fordybelse.
- Vi har børnenes egen kunst på væggene.
- Vi arbejder med omgangsformer som gensidig respekt, tolerance, samspil og understøtter at forskellighed er en styrke, det gør vi blandt andet gennem dialog og deltagelse i lege.

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

De seks pædagogiske læreplanstemaer er i den pædagogiske praksis i samspil med hinanden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling inden for disse to mål?

Vuggestuen:

Vi skaber et trygt miljø, hvor barnet kan udvikle sine muligheder for deltagelse og herigennem skabe sine egne erfaringer. Det gør vi ved at være:

- Nærværende, omsorgsfulde, engageret, autentiske, iagttagende, lyttende, bevidste om barnets potentiale og forvente at barnet kan.
- Vi har fokus på at italesætte børnenes følelser. Dette understøtter barnets udvikling i at mærke, samt rumme egne og andres følelser.
- I børnefællesskabet understøtter vi, at børnene får øje på hinanden, det gør vi f.eks. ved at sige se "Emil" han triller bolden til dig", eller ved at opfordre og begejstre børnene f.eks. ved at stille et nyt læringsmiljø til rådighed. Det kan være at en elefantfigur, der er frosset inde i en isklump og børnene skal prøve, at hælde lunken vand på. Gennem stemmeføringen, opmuntrende ord og kropssprog motiveres børnene.

Regnvejr på en solskinsdag

Børnehaven:

- Alle børn er tilknyttet en stue som fast base. Her arbejder vi relationelt og understøtter børnenes personlige udvikling. Ved at understøtte dem til at indgå i fællesskaber og gribe de børneinitierede lege får barnet udviklet kompetencer til at være en aktiv medspiller i legen.
- Vi understøtter barnets trygge tilknytning og mod til deltagelse, samt lyst til at udvide verden og indgå i nye relationer.

- Nye børnehavebørn har en primær voksen og en hjælpeven blandt de ældste børnehavebørn. Her oplever børnene tryghed og omsorg fra børnehavelivets start. Vi har fokus på opstart af nye børn ved nærvær fra primærvoksen. Gennem en struktureret og genkendelig hverdag, hjælpes børnene ind i diverse legefællesskaber både på stue, på tværs af hele huset og på legepladsen.
- Børn lærer om sig selv i mødet og i relationen med andre og den respons de får fra andre. De udvikler deres personlighed og lærer at kende sig selv. De afprøver i trygge rammer egne og andres reaktioner i samspil, hvor nærværende tilgængelige voksne går foran, bagved og ved siden af barnet.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling inden for disse to mål?

Vuggestuen:

- Vi arbejder på at udvikle børnenes følelsesliv, blandt andet ved at italesætte deres oplevelser, vise følelser og via handlinger.
- Vi tilpasser børnefællesskaber, så alle har mulighed for aktivt at deltage og bidrage. Dette gør vi blandt andet ved at opdele i mindre grupper, og lave aktiviteter inden for nærmeste udviklingszone.
- Ved tilpas mild frustration udvikles barnet i en genafstemning, det er her vi øver at vente på tur, udsætte behov og rumme at være lidt i ubehag. For det lille barn kan det være den voksnes rolige stemme, der gør, at de kan rumme, at maden er klar lige om lidt.

Børnehaven:

- Vi har fokus på, hvad det enkelte barn bidrager med til fællesskabet, og at det bliver taget godt imod af de andre, så alle føler sig værdsat og betydningsfulde for fællesskabet.
- Vi får øje på, hvad det enkelte barn kan bidrage med til fællesskabet. Vi bidrager til at børnene får de gode, givende sociale samspil. Dette via fokus på en tryk voksen/barntilknytning, så barnet føler sig værdsat og betydningsfuldt i de forskellige fællesskaber dagen igennem.

- Vi støtter og guider børnene i at se hinanden, tage hensyn og sætte ord på det der er svært at sige til hinanden f.eks. i konfliktsituationer. Barnet støttes af autentiske voksne i konfliktløsning, i at aflæse andres følelser, behov og signaler. Herigennem understøttes barnets empatiske udvikling og legekompetencer.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog inden for disse to mål?

Vi har valgt at hele personalegruppen arbejder med SPROGKLAR. Vi kan se at sproget har en stor betydning for børns deltagelses muligheder. Vi har hele tiden været bevidst om den voksnes rolle i dialogerne med børnene. Med SPROGKLAR har vi fået øje på, hvor er betydningsfuldt det er at arbejde med fokusord især i vuggestuen, og at de voksne stiller åbne spørgsmål især i børnehaven.

I Kobberbækken arbejder vi med FOKUS, der er en trivselsundersøgelse hvor formålet er at understøtte de fagprofessionelle med at opspore de første spæde tegn på mistrivsel hos et barn. Hvert barns trivsel vurderes på baggrund af en række udviklingspsykologiske kriterier. Det gør vi i første halvdel af året.

I anden halvdel af året arbejder vi med relationskemaer, som understøtter en bevidsthed om at skabe trygge og stærke relationer mellem den voksne og barnet samt barn-barn.

Både når vi arbejder med legegrupper og kommunikation og sprog, samt forskellige temaer bruger vi læreplanstræet, der er en metode til refleksion og evaluering. Vi arbejder hele tiden ud fra den styrkede pædagogiske læreplan og bruger de seks læreplanstemaers pædagogiske mål som refleksions perspektiver. Samtidig bruger vi læreplanstræet til at visualisere hvilke læreplanstemaer vi arbejder med, så det er synligt i huset så alle forældre kan se det.

Læreplanstræet i Kobberbækken

SPROGKLAR:

Børn udvikler stærke sprogfærdigheder, når de befinder sig i et sprogmiljø af høj kvalitet. Høj sprogpædagogisk kvalitet opstår ikke af sig selv. Det øger fagligheden og kvaliteten, når medarbejderne, der er sammen med børnene, har evidensbaseret viden om sprogtilegnelse, ligesom de skal være rutinerede i at anvende en lang række sprogpædagogiske metoder, der aktivt understøtter børns sprogudvikling - hvad enten børnene er et- eller flersprogede. I SPROGKLAR har de forskningsmæssig og praktisk erfaring i at efteruddanne dagtilbudsmedarbejdere, denne efteruddannelse er medarbejderne i Kobberbækken i gang med.

Gennem SPROGKLAR arbejder vi med:

- Video analyse. Vi har afprøvet videoanalyse som resurse til at fastholde og reflektere over vores sprogpædagogiske praksis, både i forhold til dialogen med børnene og i læringsmiljøet.
- Igennem vores handleplaner/SMTTDE´R har vi som mål indsat fokusord, babytegn og brug af materialer Babblerne i vuggestuen. Som dokumentation bruger vi praksisfortællinger og hverdagens iagttagelser.

I dialog med barnets forældre sprogtester vi barnet, hvis vi er usikre på barnets sproglige udvikling.

Vuggestuen:

Vi har fokus på samspil og relation. I alle hverdagssituationer som samling, pusle- og spisesituationer sætter vi ord på det vi laver med barnet. Vi viser nærhed og har øjenkontakt, dette understøtter vores arbejde med at alle børn oplever sig set og hørt.

Vi hænger billeder op af børnene i forskellige hverdagssituationer, som vi guider børnene i at sætte ord på i samspil med os. Billederne hænges i børnehøjde.

Vi synger sange og sætter fagter på sangene sammen med børnene. Fagterne bliver et kommunikationsredskab som barnet udtrykker, før barnet mestrer det talte sprog. I samling bruger vi "sang-kasser", fagter og mimik for at visualisere sang, rim, remser og eventyr.

Vi er tydelige i vores ansigtsmimik og kropssprog for at fremme talesproget.

I vuggestuen arbejder vi på at bruge baby tegn som er tegnstøtte kommunikation.

I vuggestuen bruger vi Babblarne.

Om Babblarne:

Babblarne er farveglade figurer, som alle vores vuggestuebørn bliver optaget af. Børnene opdager ikke at det faktisk er sprogudvikling, som det handler om i legen med figurerne og historierne om Babblarna.

Babblarna taler deres eget sprog, som fuldstændig bygger på lyden i deres navn.

Her har vi babblarne

Ved at lytte til måden de taler på, gentage og kopiere øver barnet sin sprogudvikling på en legende måde. Vi oplever at legen med Babblerne motiverer det lille barn til at anvende sin kommunikationsevne samt at barnets observationsevnen udvikles.

Vuggestuen er i godt i gang med at bruge babytegn. Vi ser børnene bruge tegnene, og forstår tegnene før de taler.

I forbindelse med fokus og udfyldningen af relationskemaer samt til forældresamtaler drøftes barnets trivsel og udvikling, herunder også barnets sproglige udvikling.

Børnehaven:

Vi er rollemodeller og bruger sproget i alle hverdagens gøremål og understøtter dermed, at børnene udvikler sprog i forskellige sammenhænge.

Vi læser bøger og benytter dialogisk læsning. Vi bruger sange, rim og remser gennem hele dagen, vi har fokus på åbne spørgsmål samt "serv and return".

Vi ser, hvis der er et barn, der ikke af sig selv indgår aktivt i kommunikation med andre børn, vi bruger kropssprog, mimik og gestik for at fremme talesproget.

I samarbejde med forældrene arbejder vi tværfagligt ved behov.

Er vi nysgerrige på barnets sprogligeudvikling, så sprogtester vi barnet, efter aftale med forældre.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse inden for disse to mål?

Vuggestuen:

Gennem læringsmiljøet oplever børnene en bred vifte af motoriske og sanselige muligheder og udfordringer.

Vi understøtter børnene i naturlige bevægelser både i planlagte aktiviteter og i hverdagsituationer f.eks. puslesituationen, spisning og tur.

I perioder arbejder vi med temaer som; fra jord til bord, sanser værksteder, musik og dans, derved tilbydes barnet mulighed for at udforske og eksperimentere med forskellige måder, at sanser og bruge kroppen på.

Børnehaven:

Bevægelse er en fast del af børnenes hverdag og tænkes ind i alle hverdagens aktiviteter og rutiner.

De voksne er rollemodeller ved selv at være aktive, den daglige siesta øver børnene i at finde ro i sig selv. Vi arbejder bevidst med både at have høj puls og lav puls, så barnet styrkes i at balancere dette.

Vi er opmærksomme på at skabe et godt miljø, ude som inde, herved understøtter vi, at børnene udforsker og eksperimenterer med kroppen.

Vi griber børnenes spor, og undrer os sammen med dem, for at understøtte deres nysgerrighed og lyst til at udforske og eksperimentere.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science inden for disse to mål?

Vuggestuen:

Vi giver børnene mulighed for sanseoplevelser, i alt slags vejr. Vi tilbyder legemuligheder i skoven, kolonihaven og på forskellige legepladser, samt i den omkringliggende natur.

Vi følger årstidernes gang. Vi har efterårstema "fra jord til bord", planteuger hvor vi sår og planter samt henter afgrøder ind fra naturen og bruger dem kreativt.

Vi griber det der optager børnene, det kan være regnormen i vandpytten eller insekterne under stenen, det skal undersøges og sammen tør vi godt holde den hurtige bille i hånden.

Børnehaven:

Vi bruger nærmiljøet som understøtter, at alle børn får erfaringer med naturen og forskellige former for bevægelse.

Vi arbejder med forskellige temaer året rundt. Det skifter alt efter børnenes interesse og vores erfaringer. Det kan f.eks. være temaer som, fra jord til bord og bæredygtighed i børnehøjde, krible krable og insekt bo eller vand og affald.

Vi er ude i alt slags vejr og har samtaler om årstiderne og deres muligheder, herved understøtter vi børnenes erfaringer med vejrphænomener.

Vi griber det børnene er optagede af og undrer os sammen med børnene. Gennem åbne spørgsmål der ligger op til, og giver lyst til at udforske og eksperimentere. Vi går også gerne foran med eksperimenter.

Kæmpe edderkop på Naturama

Vi samler skrald

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab inden for disse to mål?

Alle børn i dagtilbud i Svendborg Kommune tilbydes Musik til SVEND som en aktivitet i dagtilbudet. Musik styrker børns kreative udvikling, deres sproglige, motoriske og sociale færdigheder.

Vuggestuen:

Vi udviser respekt for børn og forældres forskellighed og kulturelle baggrund.

Børnene gør sig erfaringer med at anvende forskellige materialer, gennem gentagelser øges børnenes tryghed og mod til kreativ udfoldelse.

Børnene oplever forskellige kunstneriske udtryk, her bruger vi de tilbud der er i lokalsamfundet.

Børnehaven:

Vores forskellige temaer i løbet af året giver børnene mulighed for kreativ udfoldelse, fantasi og skabende praksis.

Et musik rytmisk læringsmiljø tilbydes som forløb af Svendborg Kommunes musikskole. Børnene er aktive, prøver nye instrumenter og er udøvende deltagere.

Gennem læringsmiljøer med sang, musik, kreative værksteder samt små rollelege understøtter vi, at børnene har mulighed for at udtrykke sig forskelligt og anvende forskellige materialer.

Evalueringskultur

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

I Svendborg Kommune lægges der vægt på at skabe en evalueringskultur, som er relevant for praksis. Evalueringspraksissen i hverdagen afspejles ved brug af forskellige evalueringsredskaber- og former, som sker løbende og sætter lys på de små ting i hverdagen i form af selvrefleksion og justering af handling – både hos den enkelte og i professionelle læringsfællesskaber.

Vuggestuen:

Systematisk evaluering af vores aktiviteter, gruppesammensætning, handleplaner, relationskema og læringsmiljøer på stuemøder og personalemøder.

Vi evaluerer fast på stuemøder samt når en planlægningsgruppe har afsluttet et forløb, efter endt tema i årshjulet. Der gøres f.eks. brug af SMTTDE-skema. I perioder sætter vi særligt fokus på f.eks. rutiner, aktiviteter, emneuger eller børnegrupper gennem aktionslæringsforløb.

Vi har særlig fokus på samspil og relation samt børnefællesskaber. Vi har en medarbejder der har været på uddannelse i "Barnets Første 1000 Dage", den viden deles i huset.

Vi har teammøde på tværs af stuerne hver anden uge. Her deler vi ud af gode tips/ideer til aktiviteter samt vores evaluering, så vi får erfaringer med, hvad der virker og modsat. Vi har et arbejdsmiljø, hvor vi tør og har lyst til at åbne op og modtage faglig respons, og hvor vi fagligt kigger på egen indsats, vores styrker og udfordringer.

Børnehaven:

Vi har evaluering som fast punkt på vores stuemøder, møder på tværs af stuerne hver anden uge og personalemøder, samt når en planlægningsgruppe har afsluttet et forløb.

Vi bruger evalueringerne og idebanken som arbejdsredskab til udvikling og kvalificering af læringsmiljøet.

Vi etablerer planlægningsteams, der efterfølgende fremlægger og medinddrager hele børnehuset i f.eks. kommende temaforløb eller vores måde at arbejde med overgange på. Efterfølgende evaluerer vi samlet og temaer vi har arbejdet med, samles op på evalueringen via SMTTE-modellen

---

Howdan dokumenterer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi forbereder os inden et tema starter (det kan f.eks. være eventyrtema eller natur udeliv og science eller legegrupperne. Her udarbejder vi en SMTTDE-model består af seks elementer:

S – Sammenhæng; M – Mål; T – Tiltag; T – Tegn; D- Dokumentation; E – Evaluering.

Vi arbejder med praksisfortælling via et refleksionsblad.

Refleksionsbladet.

Her er plads til:

- Gode og sjove praksisfortællinger fra børnenes hverdag samt billeder.
- Faglig refleksion.
- Evaluering.
- Justering af næste praksis.

Gennem SPROGKLAR arbejder vi med:

- Video analyse. Vi bruger videoanalyse som resurse til at fastholde og reflektere over vores sprogpædagogiske praksis, både i forhold til dialogen med børnene og i læringsmiljøet.
- Igennem vores handleplaner/SMTTDE´R har vi som mål indsat fokusord, babytegn og brug af materialer Babblerne i vuggestuen. Som dokumentation bruger vi praksisfortællinger og hverdagens iagttagelser.
- I dialog med barnets forældre sprogtester vi barnet, hvis vi er usikre på barnets sproglige udvikling.

Vuggestue:

Vi laver en mappe med ideer og lægger løbende billeder på Aula, så forældrene ser, hvilke emner og temaer, vi arbejder med i det daglige.

- Vi hænger billeder op på stuen af vores læringsmiljøer og forløb, så børn og forældre kan se, hvad vi arbejder med og kan få gode samtaler med børnene og os om dette.

- Vi beskriver i korte vendinger for forældrene, hvilke mål vi skal opnå i de forskellige pædagogiske læringsmiljøer, vi informerer i nyhedsbreve på Aula. Der skal løbende afsættes tid til dette arbejde i arbejdstiden.

- Vi synliggør hvilke læreplantemaer vi arbejder med via vores læreplanstræ, så forældrene kan følge med.

Børnehaven:

- Dokumenterer via SMTTDE-modeller og i perioder aktionslærings forløb.

- Via digitale medier bliver børnenes processer og læring synlig i dagligdagen

- Vi lægger billeder på Aula og skriver om børnenes hverdag på Aula og opslagstavlen

- Vi synliggør hvilke læreplantemaer vi arbejder med via vores læreplanstræ, så forældrene kan følge med.

Det er os det hele handler om ☀️